

קמז:

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

מסורת הש"ס

עין משפט גר מצוה

צבא אמר פ"י מהל' מנה
 הלכה: ו
 צבא ב' ג' מ"י פ"ח טס
 הלכה: ו
 צבא ד' מ"י טס הל' ד
 וקמ' עשין טס
 וקמ' ח"ח ט"ו טס
 טפין: ו
 ז' ומ"י פ"י מהל' תמרת
 הלכה: ו

זורה אור השלם

ווארירם זבח פסח
 ז'א ל"י אשר פסח על
 ח"י בני ישראל במצרים
 יצבו את מצרים ואת
 צבאו הציל ויפק העם
 ישתחוה: שמת יב כו
 י' וצבו את הבצק אשר
 יצאו ממצרים ענת
 ונתו כי לא חמץ בו
 רש מצרים ולא יכלו
 להתמנהג וגם צדה לא
 טע: שמת יב כו
 ר' וקמ"ד את יחיים
 עבדה קשה עבדו
 כלבוט וכל עבדו
 שדה את כל עבדכם
 ישר: עבדו קום פקדן:
 שמת יב כו
 ו' והגדת לבנך ביום
 וזאת לאמר בעבור זה
 ישה: י' ל' ביצאתי
 מצרים: שמת יב כו
 ו' ואזכור הוציא משם
 י' וימנע ה' אתקו לתת
 י' את הארץ אשר
 ישבע לאבותינו:
 דברים כ כו
 ו' ואמר אל זכני עזרו
 בננו זה חסד ומנה אנו
 י' וטע בקלנו וזלל וטבא:
 דברים כ כו

מוסף רש"י

כדחה ליה למכתב
 בננו זה חסד ומנה אנו
 וימנע הוא שאלה
 נפיקס ומלכותי זה
 תפלה נאכלנו טעל ולא
 טמין (סנהדרין ע"א)

רבינו הגאון

אמר רבא מצה צריך
 ל' יבנה שאומר מצה זו
 טענו אוכלין וכו'. וכן
 כ"ד צריך להגביהו, אבל
 כ"ד אינו צריך להגביהו
 כ"ד שראה במקדש כשר
 ואכל קדשים בחוץ, אמר
 ר' אחא בר יעקב סוטה
 פסול לומר הגדה כ"ד.
 ואיכאנא כשר הוא לומר
 הגדה, רמז בוסן הוא
 ד' יבן, ואיכאנא ככלל דרב
 א"א בר יעקב סבר מצה
 בוסן הוא דאורייתא, הוא
 א"ה רמז בוסן פסוק
 ויטקין קסבר כל דחקין
 רבן כעין דאורייתא חקין.
 פ"י בעבור זה בעבור מצה
 ומרור הוא.

והותם בגאולה. ת"ק לא פ"י כ"ד ופליגי במלמיה ר"ט ור"ע
 ר' טרפון אינו חותם בנרוך שלם היה מאריך בדברי
 בקשה ולא היה אומר אלל הודאה ור"ע סבר דחומס בה בנרוך
 לפי שמאריך בדברי בקשה ואומר כן ה' אלהינו יגיענו כו' וק"ל
 (עירובין דף מו:) הלכה כר' עקיבא
 מחבירו וכן מלנו בסנהדרין (דף כ"א),
 גבי לא ירבה לו נשים ובריש חזקת
 הנשים (ב"ב דף ק"ח) דפליגי תנאי
 במלמיה דתנא קמא:
 ה"ג ונאמר לפנינו שירה חדשה
 (ב) וכן גורה א"ך שיר
 חדש ע"פ גאולה. להכי תנא
 במלמיה כל השירות לשון נקבה
 חוץ משירה דלעמיד ולשון זכר
 כלומר שהנקבה יש לה זכר ליה
 א"ך כל הנסים יש אחריהם זכר
 חוץ מלעמיד שאין אחריהם זכר וכן
 יסד הפייטן בנולת אי פמרוס
 שירות אלה לשון נקבה מיוסדים כי
 ואם את אלהים אשר
 עבדו קשה עבדו
 כלבוט וכל עבדו
 שדה את כל עבדכם
 ישר: עבדו קום פקדן:
 שמת יב כו
 ו' והגדת לבנך ביום
 וזאת לאמר בעבור זה
 ישה: י' ל' ביצאתי
 מצרים: שמת יב כו
 ו' ואזכור הוציא משם
 י' וימנע ה' אתקו לתת
 י' את הארץ אשר
 ישבע לאבותינו:
 דברים כ כו
 ו' ואמר אל זכני עזרו
 בננו זה חסד ומנה אנו
 י' וטע בקלנו וזלל וטבא:
 דברים כ כו

נב' לריך להגביהו. כשהוא אומר מצה זו שאנו אוכלין: כשר אין
 מגביהו. כשהוא אומר פסח שהיו אבותינו (במצרים) אוכלים
 לא יגביהו הבשר שהוא זכר לפסח: ה"ג כשר אינו לריך להגביהו ולא
 עוד אלא שגראה במקדש כו': אין לריך להגביהו. דהא לא מצי
 למימר פסח זה: רב יוסף ורב ששת
 מאורי עינים היו: הא הוא דאמר.
 כסיפא דהאי פירקא (דף ק"ב).
 אחד זה ואחד זה דרבנן:
 אחת

רשב"ם

מתני' שלש שאלה דברים הללו.
 (שלל פירש) [שפירש] טעמיה:
 גב' לריך שאלמר. פסוק זה
 ואחת הוליא משס שרין להראות
 את עלמנו כליו ילא משס שא"ך
 אותנו מצה זה הקב"ה: לריך להגביהו.
 כשאומר מצה זו שאנו אוכלין מרור זה
 שאנו אוכלין כדי להראות למקוים ומחבב
 מצה בעיניהן וכן כשחזבה הגאונים
 דהא דאמר לריך להגביהו היינו כנל'
 זו דאגדת': כשר. שלט מיני תבשילין
 אין לריך להגביהו כספן אומרים פסח
 שהיו אבותינו אוכלין ולא יגביהו הבשר
 שהוא זכר לפסח: ה"ג כשר אין לריך
 להגביהו ולא עוד אלא שגראה במקדש
 כו': אין לריך להגביהו דהא לא
 מצי למימר פסח זה ולא עוד אלא
 אס היה מגביהו נראה כמי שמקדיש
 בהמתו ממייס לפסח: פרט לסומין.
 מדכתיב זה משמע שיכריהו בראית
 העין: רב ששת ורב יוסף מאורי
 עינים היו: קספרי רבנן. רב ששת
 ורב יוסף: רב אחא בר יעקב הוא
 דאמר. כסיפא דהאי פירקא (דף ק"ב).
 אחד זה ואחד זה מדרבנן: כעין
 דאורייתא פסוק. וכשם שבזמן שבת
 המקדש קיים פסור השתא נמי פסור
 ואינו מוליא אחרים ידי חובתן:
 בעבור מצה ומרור הוא דאסא. לך
 אי אוכל מצה ומרור זכר למע שעשו
 לי בצלתי ממצרים. ורב ששת ורב יוסף
 גזירה שיה לא גמרי: מתני' וחוסס
 בגאולה. מסיים את ההגדה בזכרת
 גאולה. והשתא לא מפרש היאך מצדיקין
 אותה ולקמן פליגי בה רבי טרפון
 ורבי עקיבא בההיא זכרה לרבי

טרפון פומה בנרוך ואינו חותם בנרוך מידי דהוה אכרכת פירות וזכרת המנוח דכולה הודאה היא ולר' עקיבא חותם בה נמי בנרוך לפי
 שמוקף בה דברי ר"ט וקשה: כן יגיענו וגו'. והיינו דעבדין כר"ע מחביריו. ומ"ק דקאמר וחומס בגאולה אינו מצה שלישי דא"כ אמאי
 עבדין כר"ע הואיל ורבנן פליגי עליה הא אין הלכה כר"ע מחביריו והא דקאמר ת"ק וחומס בגאולה ד"ה היא ולא צא למעט מילמיהו דר"ט
 ור"ע אלא לאשמעין שמימין בזכרת גאולה דלא תימא אין מרנן כלל כסיום הגדה כי אס זכרת היין לבד על הכוס השני. ור"ע לרבר
 במסקת כתובות בפרק א"ע (דף טו) דליכא נמי פלוגמיהו דר' טרפון ור"ע כ"ה"ג דפליגי בסתם משנה דתנן הגיע ועל וכן ישאו אוכלת משלו
 ואוכלת בתרומה ר' טרפון אומר נותנין לה הכל תרומה ר"ע אומר מחלה חולין ומחלה תרומה וכי היכי דפליגי התם ר"ט ור"ע צפירושא
 דאוכלת בתרומה ולאו מתחא תנאי הוה הכי נמי פליגי מרייהו הכא צפירושא וחומס בגאולה ולאו מתחא תנאי הוה שהתנא סתם דכריו בין
 הכל בין כחכמות והדר מפרש לה כפלוגתא דר"ט ור"ע. וחומס דתנא קמא סיוס בעלמא ואינו חותם דר"ט חתימת סוף זכרה היא:
 (ס הללויה. חיבה אחת היא כמו הילול כגון מתחיה א' הגורה והצניעה (יחזקאל מה) וכמו כן כסיה: ידידיה. וקרא שמו יודיה (ש"ב יג) נתן הנביא קרא
 כן לשלמה: מרחביה. כמו מרחבי: אחס. כלומר חיבה אחת היא ואין המיביה נחלקת לשים: לרב מאי. מפליג פליג או אוקופי מוסקי
 אבל רבה פשיטא דפליג מדקאמר בלנד: חביבי. דודי ר' חייא: הללו בהך גיטא. כסוף שיטה ויה כחמלת שיטה אחרת: כסלוליס
 הרבה. בהללויה הרבה וכולהו הללויה דריש ליה הכי אלמא חיבה אחת היא: כספלה. מהלל לודו (מהלל קמיה): כספלה. תפלה לעני כי יעטוף (שם קגן)
 תפלה למשה (שם קז): כסודאה. הודו לה' כי טוב (שם קל): שיר שפסורה. או יציר משה: משה וישראל כו'. כלומר צאוחו פשיטא לן דמשה וישראל
 צאוחה שעה שעלו מן היס תיקוניהו ולא היה מקודש לכן אכל הלל דראשי חדשים וימים טובים מי תיקנו: על כל פרק ופרק. ועלם כל
 רגל ורגל. ועל כל זרה שלם תנא עליהן לישנא מעליא נקט כלומר שאס ח"ו תהא זרה עליהן וישעו ממנה אומר אותה על גאולה כגון
 חנוכה: דוד אהרן. על המאורעות שאירעו: כל אלו. תפלות: הללו זה. כספר מהללם שאנו אומרים על כל פרק ופרק: משה וישראל
 אמרו. דכתיב ביה (שם קטו) צלחת ישראל ממזרים היס ראה יעום ויח"כ קבעו דוד כספרו: אפטר ישראל שותפין אס פסחיהן. מיליאת
 מזרים ועד דוד ולא אמרו עליו הללו: דא פסלו של מיכס עומד ככפי. צאוחו מקודש דימי דוד היה דכתיב ביה עק גלות כל הארץ
 (שפירש יב) דוד וישראל אומרים הלל שכתבו בו (מהלל קטו) כמיהו יעיו ושיחיה בתמיה אלל ודאי על היס נאמר מחלה ושוב על פסך קך שמעתי. ול"ג
 זכרי כינוי הוא לנגזף כלומר עומד כשמתה: וישראל אמרו (שם קטו) ל"ג. ואי גרס ליה מפרשין ליה כמו כפני היות בעודי קיים: כנגד
 יצבור. כנסת ישראל שמתנבל על גלותן והתפלל עליהן: ילוח ויגיון לעמיד לבא. כל מקום שאמר ילוח למחא כנגינות לעמיד לבא הוא
 מדבר. ולא ידענא היכי משמע אלל הכי הוה קיס להו: ע"י סורגמן. הוא אומר ואחר משמע לרביס והיינו משכיל לוחש לתורגמן:
 לוד

א) וברכות ג. ב) לקמן
 ק"ה. ג) וכן החיים וכן
 הפסחים כ"ג ו"ד ח"ה משנה
 שמשניות ור"ף והל"ה
 והרמב"ם. ד) ומהדרין
 ע"ה. ה) ולסומין
 כ"ג. ו) (לפומא כ"ג.)
 ז) (לעיל קמ"ו.) ח) לקמן
 ט) (לעיל ל')
 ק) (סנהדרין פ"א.)
 ס) והלאה כי כנמלה
 של הרשעים הי' משנה
 נחלקת (שמים.) ז"ל שני
 ס) מהלל ש"ך לך שחזר
 ז) (שמות טו.) ט) ועל
 ט) (ש"ס.) ט) ס"א עמוד,
 ט) ויפ"ע חופות ליעל
 ט) ד"ה ר"ט. ט) וישלח
 ט) קמ"ג. ק) לקמן
 ט) כנאמר דברי חס"י הללו,
 ק) (שפ"י ואחריו ש"ס.)

הנהגות הב"ח

(ה) ויפ"ע חופות ליעל
 ט) ד"ה ר"ט. ט) וישלח
 ט) קמ"ג. ק) לקמן
 ט) כנאמר דברי חס"י הללו,
 ק) (שפ"י ואחריו ש"ס.)

גליון הש"ס

ג"ה קסבר רבנן רבנן
 מהל' דרבנן. ע"י מילת ט'
 ע"י חס"י ד"ה ור"י:

הנהגות מורה"ב

א) רש"ם ד"ה הללויה
 וכו' תחמיה וכו' י"ב
 תחמיה הוא ביוחזקאל
 כ"ד ה' והיל' למכז
 תחת כספריי' שם והגורה
 והכניה הוא ביוחזקאל מ"ה
 י"ג והמ"ל סבור והסנן
 ורש"י ור"ק שם אלל
 שדך המנוח לסיס המיביה
 כחומות י' ה' וכו"ה
 הללויה דהכא: